

[Udenrigsministeren]

derfor tænkte sig sådan et forsvarssystem opstillet, ville det være et klart brud på den ABM-traktat, men den forbyder ikke forskning i sådanne systemer, og både USA og Sovjetunionen har da også begge i tiden siden 1972 gennemført adskillig forskning netop på dette område. Med andre ord: det amerikanske program er, så længe det er et forskningsprogram, i fuld overensstemmelse med gældende internationale forpligtelser, og først hvis forskningen fører til egentlig udvikling og deployering af våbensystemer, vil dette ikke længere være tilfældet.

Når man på denne måde for så vidt har valgt at lade forskningsproblemet ligge, er det, fordi alle jo ved, at forskning er umulig at kontrollere og derfor også reelt umulig at lægge aftalemæssige rammer for. Det ville forudsætte en så indgående kontrolvirksomhed, at Huxleys »Fagre ny verden« ville melde sig i erindringen. Men det ændrer ikke ved, at al sådan forskning ud fra en våbenkontrolmæssig synsvinkel er et problem, for det betyder nemlig, at aftaler kan indgås om våbensystemer, som er der, og hvis antal osv. derfor med rimelig sikkerhed kan kontrolleres, men de våbensystemer, som ikke er længere end på tegnebrættet i forskningslaboratorierne, og som måske bliver udviklet 10-20 år senere, vil ikke kunne opfanges af våbenkontrolaftalerne.

Det er imidlertid et generelt problem, vi her er inde på. Det er et problem, der ikke blot gælder rumforsvaret, men al forskning med militært formål eller blot militær anvendelighed og dermed – og igen meget komplicerende – ganske betydelige dele af den civile forskning f.eks. inden for EDB og kommunikationssystemer i det hele taget.

Jeg har allerede i en artikel, jeg skrev den 14. februar i år i Jyllands-Posten, forsøgt at pege på nogle af de mange vanskelige spørgsmål, som udviklingen af et defensivt forsvarssystem kan rejse, og ud over de mere principielle er der naturligvis en lang række mere tekniske usikkerheder, lige fra muligheden for at udvikle attrapper, der ikke kan skelnes fra de rigtige sprænghoveder, til laserspejlenes eventuelle sårbarhed over for, ja bare så dagligdags en ting som almindeligt sand. For alle disse spørgsmål gælder imidlertid, at vi ikke på indeværende tidspunkt har noget endeligt svar på dem. Vi kan ikke

give svarene, før forskningen har præciseret mulighederne, vi står over for.

Det er ikke engang alle de spørgsmål, vi gerne vil have besvaret, forskningen overhovedet kan give grundlaget for at besvare. Det gælder i hvert fald et af de mest centrale spørgsmål overhovedet, nemlig spørgsmålet om den amerikanske atomgaranti til Europa.

Hidtil har tankegangen været den, at eftersom USA selv var lige så udsat som Europa for et angreb med atomvåbenbærende missiler – og der findes jo i dag intet forsvar herimod – ville USA om påkrævet være nødt til at aktivere sine atomvåben til et forsvar for Europa, vel vidende, at det kunne medføre også atomvåbengældelse mod USA selv, og denne sårbarhed, som jo er gensidig – for det samme gælder Sovjetunionen – er hidtil blevet antaget for at være en af de helt afgørende forudsætninger for, at atomtærsklen har været høj, netop fordi enhver anvendelse af atomvåben kunne føre til en omfattende katastrofe.

Men hvad nu hvis USA og Sovjetunionen kunne beskytte sig selv mod atommissiler? Ville så ikke atomvåben ustraffet kunne anvendes mod Europa? Ja, modargumentet er her, at hvis et rumforsvarssystem gør USA selv usårligt, bliver så ikke den amerikanske atomgaranti til Europa så meget mere troværdig? Det er et modargument, men der er ingen, der kan vide det.

Desuden hævder nogle eksperter, at ganske som SDI kan indrettes på at beskytte mod strategiske missiler, kan det indrettes på at beskytte mod mellemdistancemissiler, som jo udgør den største trussel mod Europa. Og under alle omstændigheder: hvad med virkningen for de selvstændige britiske og franske atomslagstyrker? – for at nævne endnu en komplicerende faktor i hele denne store ligning.

Heller ikke et andet og meget centralt spørgsmål er det let at tage stilling til, og det er det spørgsmål, som den amerikanske præsident selv var inde på i sin præsentation af projektet i 1983 med sætningen: »Hvis de« – det vil sige de defensive systemer – »sammenkobles med offensive systemer, ville de kunne ses som skabende grundlag for en aggressiv politik, og det ønsker ingen.« Med andre ord: i hvilket omfang kan man tænke sig at et defensivt system bliver udnyttet offensivt?